

rozhlas

program stanic Českého rozhlasu

27. 6.–3. 7. 2022

Novelou *Je hlína k snědku?* vstoupila Jakuba Katalpa v roce 2006 razantně na českou literární scénu

tip týdne

PÁCHÁME ČINNOSTI ZAPSANÉ V LIDECH OD POČÁTKU

text Petra Hynčíková, dramaturgyně ČRo foto Profimedia

MIMOŘÁDNÝ DEBUT Jakuby Katalpy (1979) *Je hlína k snědku?*, který v červenci uvádí vltavská Četba s hvězdičkou, zůstal neprávem ve stínu jejích pozdějších románů. Kaleidoskopicky vyprávěný příběh postupně odkrývá základní téma: když život prozkoumám všemi smysly – najdu odpověď na otázku „Kdo jsem?“

Nina kdysi malovala, ale od chvíle, kdy se vdala, už to nedokáže. Odchází z aseptického luxusu manželství za jinými muži i ženami. Toulá se ve skutečnosti i ve vzpomínkách na svou nonkonformní babičku, která pracovala jako lékařka v Africe. Vyprávěčka ochutnává, očichává, dotýká se, poslouchá, pozoruje. Proti jejímu vědomě tělesnému zakoušení světa stojí životní styl manželů – velice zámožného muže, který „má místo srdce zlatou kapslí“.

Smyslovost Niny není nasměrována výhradně na příjemné a líbivé. Vyhledává všechny druhy smyslových počitků a vjemů. Lidská těla ji fascinují bez ohledu na to, jestli jsou obecně považována za atraktivní. Kategorie krásy a ošklivosti pro ni nemají větší význam. Celé její vyprávění je potvrzením hloubky lidské přirozenosti ve všech jejích projevech.

Výsostné postavení mezi smysly přitom zaujímá chuť. Akt jedení je v knize úzce spojován s aktem vyprávění: „Tak ti to teď všechno vyprávím, můj milý, ležím přitom v posteli, jako ležely

všechny velké vypravěčky, tou z Tisíce a jedné noci počínaje. Ty chystáš něco k jídlu, mluvím do tvých zad a nespouštím z nich oči, zaznamenávám každý tvůj pohyb; když se natahuješ pro pánev, krájíš slaninu a cibuli, rozbíjíš vejce a opatrně je pouštíš na rozpálený olej, až se naše maringotka zaplní vůní silnou jako modlitba. Pácháme činnosti zapsané v lidech od počátku, jíme a vyprávíme.“

Sugestivní vyprávění plné mimořádně působivých, syrových obrazů, vykresluje cestu hledání sebe sama. Proplétá minulost s přítomností. Vyprávěčka drsně i něžně ohledává vztahy a vlastní existenci v nejintimnějších okamžicích.

Novelou *Je hlína k snědku?* vstoupila Jakuba Katalpa v roce 2006 razantně na českou literární scénu. Konzervativní část kritické obce sice její výrazný debut nepochopila a ostře odmítla. Originalita, mimořádná jazyková hravost a nezvyklé žánrové zařazení prvotiny ale autorce zaslouženě vynesly nominaci na cenu Magnesia Litera. Nepřeslechnutelný hlas Jakuby Katalpy od těch dob v české literatuře zní dál. Čtenářsky nejúspěšnějším se stal zatím poslední autorčin román *Zuzanin dech*. ■

od neděle 3. července,
ČRo Vltava, 23.00